

## WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Ze Lwowa. —

C. K. Rządu krajowego  
O k ó l n i k.

Względem prywatnego zdawania nauk Gymnazyjalnych i wyższych naukowych Wydziałów.  
(Dokończenie.)

§. 16. Następne składanie examinu w należy-  
tym czasie nie odbytego (§§. 11. i 15.), a zatem zale-  
głego, lub powtórzenie, (czyli tak zwane popra-  
wienie) onego, gdy się nie udał, w takim tylko  
razie i pod temi warunkami prywatnym uczniom  
dozwoloném będzie, gdy i kiedy coś podobnego  
zgodnie z trwającymi przepisami uczniom publi-  
cznym dozwoloném być może. Nawet i takie póź-  
niejsze lub powtarzane examina tylko w obecno-  
ści Dyrektora lub Wice-Dyrektora przedsiębrane  
będą. Za powtarzane tylko czyli poprawiane exa-  
mina także i uczeń prywatny, jeżeli nie jest wła-  
ściwie powtarzającym (Repetentem) kursu całoro-  
cznego, do żadnego honoraryjum nie jest obowiąz-  
zanym.

§. 17. Równie i prywatnym uczniom filo-  
zoficznych lub jurydycznych Wydziałów zaśwиа-  
dzenie z materji pojedynczej za obowiązkowe  
przeписanej, nie prędzej wydaném zostanie, do-  
póki ze wszystkich materji za obowiązkowe prze-  
pisanych, kursu pół- lub całorocznego, należycie  
wyexaminowanymi nie będą.

§. 18. Co do materji wolnych czyli nado-  
bowiązkowych przydanych do Wydziału umiejęt-  
ności filozoficznych albo jurydycznych, pozwolo-  
no jest wprowadzić, jak dotąd, zdawać examen  
jako z prywatnej nauki, i to w każdym czasie  
bez wszelkiego ograniczenia i dalszych warunków;  
wszakże i z tych materji robione examina, szcze-  
gólniej zaś z nauki gospodarstwa wiejskiego, pro-  
fessury i rachunków, jako z tych przedmiotów, z  
których zaśwиаdczenia publicznego Instytutu nauko-  
wego, zawsze prawie w celu bezpośredniego o-  
siągnięcia jakowej służby publicznej żądaném by-  
wa, nie inaczej, jak w obecności Dyrektora nauk  
(w Wiedniu Wice-Dyrektora) i ze wszelką suro-  
wością we wszystkich częściach materji przedsię-  
brane być mają. Za takie examina honoraryjum  
podług powyższego (§. 10.) postanowione płacić  
nie ma.

§. 19. Dowiadywanie się o dniach przeznac-  
zonych do examinowania publicznego, pół- lub  
całorocznego, a względnie nauk gymnazyjalnych  
nawet i miesięcznego, jest rzeczą samychże u-  
czniów prywatnych i tychże nauczycieli, jakoż u-  
sprawiedliwienie się niewiadomością dni takowych  
miejsca mieć nie będzie.

§. 20. Nikt za nauczyciela, podług §. 3. do-  
dawania prywatnej nauki, należycie usposobionego  
uznanym nie będzie, kto nie będzie miał na to  
wyrażnego zaśwиаdczenia Dyrektora nauk, a wzglę-  
dnie materji gymnazyjalnych od Prefekta Gymna-  
zjum publicznego.

§. 21. Każdy chcący ważnie dawać prywat-  
ne nauki w jednym lub w kilku przedmiotach ma-  
terji za obowiązkowe przepisanych, filozoficznego  
lub jurydyczno politycznego kursu, zgłosić się ma  
na piśmie do Dyrektora nauk przy Uniwersytecie,  
Lyceum lub jakim krajowym Instytucie nauk filo-  
zoficznych. Do podania takowego dołączone być  
ma Absolutoryjum z materji naukowej, zaśwиаd-  
czenie otrzymanej dobrej klasy postępu, z umie-  
jętności Professury, w reszcie zaśwиаdczenia o  
gruntowności jego zasad i moralności w prowa-  
dzeniu życia swojego. Dyryktor nauk, jeżeli nie  
znajdzie żadnej przeszkody, wyda potrzebne roz-  
porządzenie do przedsięwzięcia examinu z Kan-  
dydatem ustnego tylko, albowież razem i pisemne-  
go, jak tego Dyrektor uzna potrzebę.

§. 22. Od zdawania examinu dla otrzyma-  
nia zaśwиаdczenia uprawniającego dawać nauki  
prywatnie, wyłączeni są Doktorowie fakultetu,  
czyli Wydziału naukowego, do którego należy  
materja do prywatnej nauki przeznaczona. Wsze-  
lako i ci Doktorowie przepisane w §. 21. oświad-  
czenie podać i zaśwиаdczenie uprawniające dla sie-  
bie wyjednać mają.

§. 23. Zaśwиаdczenie uprawniające do da-  
wania nauki prywatnie, nie będzie wydawane tym,  
którzy bądź w prywatnej służbie jakąś funkcję  
mają, lub *stallum advocandi* mają i każde upra-  
wienie do dawania nauk prywatnie ustaje, jak  
tylko kto wejdzie w taką funkcję, lub Adwoka-  
tem zostanie; ponieważ nie można już więcej  
przewidywać, że mu jego własne powołanie do-  
zwoli porządnie i nieprzerwywanie udzielać nauk  
prywatnych. Nie wolno także synom kilku ro-  
dzin schodzić się na naukę do jednego prywatnego

ge nauczyciela, i tzn sposobem niejako prywatną utworzyć szkołę.

§. 24. Zaświadczenie uprawniające wydane będzie przez Dyrektora szkół i jego podpisem i wycisnieniem pieczęci Fakultetu lub Dyrektoryjatu, na steplu przyzwoitym z podaniem dnia obytego egzaminu lub przyczyny uwolnienia od takowego, z tym dodatkiem, że proszący za zdanego być nauczycielem prywatnym w materjach pojedynczo wypisać się mających, uznanym został. Każdy też za zdolnego nauczyciela prywatnego uznany, z treścią niniejszego przepisu obeznanym zostanie przez to, że mu wolno takowego wziąć kopię.

§. 25. Chcący dawać naukę w szkołach gymnazyjalnych, zgłosić się mają u Prefekta publicznego Gymnazjum, wywieść się mają z pkończonych w kraju nauk filoficznych, szczególniej zaś umiejętności Professury, niemniej zaświadczeniem o niepodejrzanych zasadach i o moralności życia; proszący zaś o wolność uczenia prywatnie nauk: *Humanitäts-Klassen* zwanych, okazać mają nadto zaświadczenia z hystoryi powszechnej i Austryjackiej hystoryi krajów, z literatury klassycznej, z Filologii Greckiej i Estetyki. Do egzaminu dla takowych osób wyznaczy co rok ten albo ów dzień, Dyrektor prowincjonalnych szkół gymnazyjalnych. Zaświadczenie uprawniające otrzyma uznany za zdolnego nauczyciela prywatnego, od Prefekta Gymnazjum, przed którym examen składał.

§. 26. I Duchowni parochijalni bez różnicy, jeżeli się zaświadczeniem uprawniającym wywieść nie będą mogli, za zdolnych do dawania prywatnej nauki w szkołach gymnazyjalnych uznani być nie mogą, jakoż w tej mierze od wolności §fu 61. trzeciego nakładu zbioru drukowanego rozporządzeń względem ustancwy Gymnazjów nadanej, odstępuje się w ten sposób, że prywatnie uczący się szkół gymnazyjalnych, którzy od osób duchownych uczyć się będą, równie z innymi prywatnymi uczniami traktowani mi być mają.

§. 27. O zaświadczenie uprawniające do dawania nauki prywatnej w Religii dla uczniów Filozofii i gymnazyjalnych prosić należy Biskupa w Ordynaryjacie, i takowe tylko Xiężom udzielane będzie.

§. 28. Każde zaświadczenie do dawania nauki prywatnej we wszystkich niemieckich prowincyach Monarchii jest ważne, wszakże tylko na sześć lat szkolnych po sobie następujących rachując od dnia wydania takowego. Dla tegoteż przy każdym podobnem zaświadczeniu, zaraz w czasie wydania onegoż, przed podpisem dołączona będzie uwaga: »To zaświadczenie ważne jest tylko do końca roku szkolnego 18—«

§. 29. Każde zaświadczenie uprawniające, jeżeli Rząd krajowy uzna tego potrzebę i rozporządzi, odebrane być może nauczycielowi prywatnemu, jeszcze przed upłynieniem lat sześciu, a tém samém to uprawnienie cofnionem zostanie, co zawsze nastąpi, jak tylko nauczyciel prywatny ze swoim uczniem, przepisów niniejszej ustawy unikać lub one zaniedbywać będzie.

## WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

### Ameryka Hiszpańska.

Oto są wyniki z Gazet północno-amerykańskich dochodzących do d. 9. Czerwca: Z Vera-cruz. Dowiadujemy się z Vera-Cruz, że bryg wojenny Guerrero z kilkoma okrętami przewożowemi wzięwszy wojsko popytnąć miał do Texas. — Kommodor Porter zabrat bryg Hiszpański La Joven Maria z bogatym ładunkiem z Hiszpanii do Hawanny przeznaczonym. — Z Meksyku i Ameryki środkowej. Gazety Vera-Cruzkie z d. 5. Maja zawierają wiadomość o zwycięstwie w Ameryce środkowej, odniesioném przez wojsko rządowe w d. 22. Kwietnia blisko Gwatimali nad buntownikami z St. Salvador. Bitwa trwała dwie godziny, buntownicy utracili dzieła, 200 sztuk broni, dostało się w niewolę 75, a 50 ludzi poległo. Prezydent, który osobiście dowodził wojsku, idzie teraz do S. Salvador. — Z Kolumbii: Codziennie spodziewamy się wiadomości o Kongressie Kolumbijskim. List z La Gwayra odebrany, twierdzi, że Kongres nie przyjmie rezygnacyi Boliwara; jeśli zaś uważemy nieprzyjajny sposób myślenia, panujący w różnych częściach Kolumbii przeciwko Koi tytucyi Boliwara, tedy nie możemy zgodzić się na to zdanie.

*Globe and Traveller* donosi: *Reconciliador* Karakiaski umieścił niektóre szczegóły o powstaniu w Peru przeciwko systematowi Boliwara. W Callao wsiadło 1800 ludzi na okręty pod rozkazami Bustamenta, i popłynęło w kierunku ku południowym prowincyjom Kolumbijskim, w zamiarze zbuntowania je przeciwko Bolivarowi, oddzielenia od Kolumbii i poddania pod rząd Don Louis Lopez Mendozy. — Wiadomości z Gwatimali do końca Kwietnia, donoszą, że nowe wybuchy zamieszania; naczelnikiem tychże jest sławny Heto Ordannos. — Według wiadomości z Karakas do końca Maja, znajdował się tamże Belihar, i wszystko było spokojne. (G. IV.)

### Brazylija.

Przez bryg Francuzki, powracający z Montevideo, dowiedzielismy się, że Gubernator w Matogrosso, zawarł za upoważnieniem Cesarza, z Dowodcą wojsk Paragujejskich ugodę, na mocy któ-

tęj wojsko to opuściło kraj Brazylijski; dalej Cesarz tą samą ugodą uznaje nowe przez D. Francję nadane instytucje, i ostatni obowiązuje się, zachowywać dokładną neutralność przeciwko Brazylii i Buenos-Ayres. Nakoniec tą samą ugodą osada *del Sacramento* ogłoszoną została wolnym portem Paragwajskim. (G. W.)

## Portugalia.

Podług listów z Lizbony z d. 30. Czerwca, w Gazetach Paryżskich umieszczonych, Margrabia Palmella nie przyjął urzędu Ministra spraw zewnętrznych, ofiarowanego mu podczas ostatniej zmiany ministeryjalnej, i miał go zastąpić Hrabia Villa-Real (Don Luis de Souza). Mówiono także, że Hr. Villa-Flor będzie Ministrem wojny w miejscu Jenerała Saldanha Daun.

Gazeta Lizbońska z dnia 2. Lipca zawiera wyrok przeciwko Oficerom milicji, którzy zbiegom wojska dają przytułek w swoich obwodach.

Listy prywatne z Lizbony z tejże samej daty, w gazetach Angielskich umieszczone, wystawiają stan wojska Portugalskiego w sposobie bardzo niepokojącym. Zbiegostwo jeszcze jest liczne.

*Globe and Traveller* mówi: Przez okręt parny, który do Darmouth zawinął, mamy wiadomości z Gibraltaru i Kadyxu z d. 1., a z Lizbony z d. 4. Lipca. Listy z ostatniego miasta donoszą, że zbiegostwo w pułkach Portugalskich jeszcze wielkie, i że zbiegi znajdują schronienie na granicach Hiszpańskich; niemniej, że powstańcy w znacznej liczbie znajdują się w prowincji Tras-os-Montes. Tymczasem wiadomość ta nie jest do prawdy podobna; ponieważ listy z Oporto nic o tem nie namieniają. Mówiono przed kilką dniami, że Pyramus przywiózł rozkazy dla trzech okrętów wojennych na Tagu stojących, aby popłynęły ku Dardanellom; atoli w listach naszych z tamtąd, nie widzimy nie, coby się ścierało do wypłynienia tych okrętów. Tymczasem mogły one odebrać rozkazy wyjść pod żagle, ponieważ większa część floty Angielskiej krąży przy brzegach Portugalskich, i Admirał mógł onym inne przeznaczyć stanowisko. (G. W.)

## Wielka Brytania i Irlandya.

Narady Xiecia Polignac i Xiecia Lieven za Sekretarzem spraw zewnętrznych Lordem Dudley and Ward, w d. 12. z. m. trwały do północy. Dnia następującego, 13., wysłano urzędnika z Wydziału osadniczego, i gonca rządowego wysp Jońskich, P. Contini, z depeszą od Lorda Goderich do Lorda Wyższego

go Kommissarza wysp Jońskich, Sir F. Adam, w Korfu.

P. Kanning zspadł cokolwiek w d. 15. z. m. na zdrowiu. Odwiedzali go PP. Sturges-Bourne i Hushisson.

Wszyscy Ministrowie ndali się w d. 16. z. m. rano do Windsor, gdzie o godzinie 2 z południa była Rada, na której Margrabia Lansdown otrzymał pieczęć Wydziału spraw wewnętrznych, i dnia następującego miał rozpocząć swoje urzędowanie.

Lord Palmerston przyjmował w d. 12. Lipca pierwszy raz wizyty jako Sekretarz Stanu Wydziału wojennego.

Xiążę i Xieźna Wellington wyprawili wielką ucztę dla Hr. Ofalia, który przybył z Madrytu do Londynu ze szczególnem i ważnem poselstwem. Pomiedzy gośćmi uważano Xiecia i Xieźną Polignac, Xiecia i Xieźnę Esterhazy, Margrabiego i Margrabinę Palmella, Margrabiego i Margrabinę Alcudia, Posłów: Szwedzkiego, Duńskiego, Pruskiego, Hannowerskiego, Holenderskiego i t. p. Z Anglików byli przytomni: Margrabia i Margrabina Londonderry, Margr. Douro, Hrabiowie Eldon i Westmoreland, Wicehrabia Castlereagh, Lord Karol Wellesley, Pan i Pani Arbuthnot, Sir Karol i Lady Elżbieta Stuart, Pułkownik Filip Roche i Lord Astley.

Lord Liverpool od czasu ostatniego napadu kurczowego istotnie ma się lepiej; między innymi, znacznie nabył władzy w języku, który przez apoplexyję zeszlę zimy mocno był dotknięty.

Królewsko Angielski Posel na Dworze Berlińskim, Hr. Clanwilliam, zjechał w dniu 11. Lipca do Londynu.

Xiążę Klarencyi, Lord, W. Admirał Anglii, w podróży we względzie przeglądu przedsięwziętej, przybył w dniu 9. do Plymouth, gdzie niebawem po swoim przybyciu, zwiedził wszystkie zakłady marynarki. Równie spodziewano się tamże Xieźnej jego małżonki.

Małżonka Margrabiego Clanricarde, Podsekretarza w Wydziale spraw zewnętrznych a Xiecia P. Kanninga, powiła w d. 12. Lipca syna.

Dziennik Times z d. 13. Lipca zawiera artykuł następujący: »Skutki traktatu do załatwienia spraw Greckich, którego dnia wczorajszego rano udzieliliśmy, jak widać z gazet starego miasta (City) sprawiły ukontentowanie w tej krainie handlowych spekulacyj. W istocie wschodnia część morza śródziemnego, nie jest siedliskiem obszernego handlu; jednakże nie wątpimy, że teraz większą otrzyma rozciągłość, i musimy także o tym powiedzieć traktacie, iż może rozproszyć obawy, które względem planu Rossyi zachodzi-

ty. Artykuł 5. opiewa: »Mocarstwa umawiające się nie chcą przy tych środkach powiększać krajów swoich, żadnego wyłącznego wpływu, nie szukają żadnych korzyści handlowych dla swoich poddanych, jakiego poddani innych narodów takimże sposobem nabyć nie mogli.« Gdyby się okazało miało, że Rosyja na koniec wskutek tego traktatu swoje spokojne zobowiązania się rozlicznie pomnożyć miała, tedy z takiego rezultatu cieszyć się będziemy, a handel utoruje sobie przez to nową drogę między Rosyjskimi krajami i Anglią. Powinnibyśmy może powiedzieć cokolwiek o artykułach tego traktatu, które zowią się tajne, a które ogłosiliśmy wraz z innemi. W traktatach takiego rodzaju, gdzie Mocarstwa podług zasady wchodzą w pośrednictwo, dla ukarania krnąbrnych i trzymania się z powołnymi, zwyczajem jest, iż w tej mierze pewne tajemne artykuły spisane bywają; stosownie do tego zwyczaju, warunkowe lub od przypadków zawiste (*contingent*) artykuły tego traktatu, tajemni zostały nazwane; atoli zamiarem było Mocarstw umawiających się, aby artykuły te z innemi były ogłoszone, a to z tych oczywistych i pożytecznych powodów, że jeszcze są spokojniejsze i przyjaźniejsze, niżeli artykuły samego traktatu, i że tajemnia onych mogłoby u Turków wzbudzić obawę, że są inną treścią. Albowiem cóż mówią tajne i warunkowe artykuły? — Może, że jeżeli Turcy nie zechcą się poddać, stolica ich powinna być bombardowana? Bynajmniej; tylko że Konsulowie — Mężowie, wysłani w charakterze spokojnym — ustanowieni będą w miastach Greckich? Można powiesz, że floty Tureckie mają być spalone? Bynajmniej; lecz, że wszystkiemu się spotkaniu stron wojnę wiodących, będzie zapobieżono. Ztąd owe tajne artykuły, czylibyśmy je ogłosili, lub nie, byłyby Turkom wraz z innemi podane. (D. A.)

Konsolidy stały w d. 14. Lipca w południe 87 3/8, 1/2, na 26. a 87 1/2, 5/8 na następujący rachunek; o godzinie 2 stały takowe na terazniejszy rachunek 87 1/2. Bony greckie pożyteczki, które na pierwszą wiadomość o podpisaniu traktatu cokolwiek podniosły się (do 17 17 1/2). Znowu się cofnęły (na 16 16 1/4), albowiem Gazety londyńskie czynią uwagę, że

artykuł tego traktatu zawierający uiszczenie W. Porcie haraczu przez Greków, nie zdawał się spekulantom owemi papierami być powodem do polepszenia finansów greckich. (D. A.)

## Francyja.

Rozporządzenie król. potwierdza Breve mianujące Opata de Wailly jako jeneralnego Superoryora kongregacyi Missyjonarzy, zwanych Lazzarystami, z dodatkiem, aby Breve to w Królestwie było ogłoszone.

Monitor zawiera rozporządzenie królewskie, które oznacza Sądownictwo, mające być zaprowadzone tymczasowie w osadach Francuzkich, dopóki poruczone w tej mierze prace nie zostaną ukończone, aby prawo karzące Francuzkie na osady Martinikę i Gwadelupę, i co do tychże należy, rozciągnąć.

Monitor zbija wiadomości niektórych gazet, że Algierczykowie zabrali kilka okrętów Francuzkich, i dodaje, że żaden okręt nie stał się jeszcze zdobyczą tych morskich rozbójników.

Podług wiadomości z Toulonu z d. 8. Lipca zawięta także gabara: Wulkan, dowodzona przez Porucznika okrętowego Laplace, opuściwszy Bona w dniu 20. Czerwca. Przywiozła ona 28 Francuzkich podróżnych pteci obojg, a między temi rodzinę Konsula Francuzkiego w Bona. Nie daleko Livorna spotkała królewskie okręty: Balancelle, Etincelle, które dwoma dniami pierw z Bona wypływały, i 142 barkom dla poławu koralu wystanym, służyli za załogę.

(G. W.)

## Włochy.

List z Livorna z d. 13. Lipca, w Dostrzegaczu Tryjesteńskim umieszczony, wyraża: »W tej chwili zawiął tu okręt Londyński z Algieru, po dziewięć dniów żegludze, który zatem opuścił Algier w d. 4. Lipca. Kapitan odplynął bez ładunku, z obawy, aby mu nie tamowały przejścia okręty wojenne port blokujące. Przy wyjściu widział okręt liniowy i dwie fregaty, które mu żadnej w żegludze nie czyniły przeszkody. Eskadra Francuzka jeszcze do owego czasu nie przeciwko, Algierowi nie była przedsięwzięta.«

(D. A.)

*Felix Pfau, Professor teoretycznej i praktycznej akuszerji przy Uniwersytecie tu-  
tejszym, zawiadamia, iż zamieszkanie swoje przeniósł do domu w ulicy akademickiej pod  
liczbę 72, na pierwsze piętro.*

(Do tego Numeru Gazety dołączony jest Ner. 31. Rozmaitości.)